

B.A. Part-I (Semester-I) Examination
SANSKRIT LITERATURE
(Literature of Classical Language)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 80

N.B. :— Write the answers in medium offered.

उत्तरे स्वीकृत माध्यमातून लिहावीत.

उत्तर स्वीकृत माध्यम में लिखिए ।

1. . Translate any **five** श्लोकाऱ from the following :

20

खालीलपैकी कोणत्याही पाच श्लोकांचा अनुवाद करा :

निम्नलिखित में से किन्हीं पांच श्लोकों का अनुवाद कीजिए :

- (i) कस्यार्थः कलशेन को मृगयते वासो यथानिश्चितं
दीक्षां पारितवान् किमिच्छति पुनर्देयं गुरोर्यद् भवेत् ।
आत्मानुग्रहमिच्छतीह नृपजा धर्माभिरामप्रिया
यद् यस्यास्ति समीप्सितं वदतु तत् कस्याद्य किं दीयताम् ॥

- (ii) नैवेदानीं तादृशाश्चक्रवाका
नैवाप्यने स्त्रीविशेषैर्विमुक्ताः ।

धन्या सा स्त्री यां तथा वेत्ति भर्ता

भर्तृस्नेहात् सा हि दग्धाप्यदग्धा ॥

- (iii) पद्मावती बहुमता मम यद्यपि रूपशीलमाधुर्यैः ।
वासवदत्ताबद्धं न तु तावन्मे मनो हरति ॥

- (iv) दुःखं त्यक्तुं बद्धमूलोनुरागः ।
स्मृत्वा स्मृत्वा याति दुःखं नवत्वम् ॥
यात्रा त्वेषा यद् विमुच्येह बाष्पम् ।
प्राप्तानृण्या याति बुद्धिः प्रसादम् ॥

- (v) शय्या नावनता तथास्तृतसमा न व्याकुलप्रच्छदा
न क्लिष्टं हि शिरोपधानममलं शीर्षाभिघातौषधैः ।
रोगे दृष्टिविलोभनं जनयतु शोभा न काचित् कृता
प्राणी प्राप्य रुजा पुनर्न शयनं शीघ्रं स्वयं मुञ्चति ॥

- (vi) स्मराम्यवन्त्याधिपतेः सुतायाः
प्रस्थानकाले स्वजनं स्मरन्त्याः
बाष्पं प्रवृतं नयनान्तलग्नं
स्नेहान्ममैवोरसि पातयन्त्याः ॥

- (vii) कातरा येव्यशक्ता वा नोत्साहस्तेषु जायते ।
प्रायेण हि नरेन्द्रश्रीः सोत्साहैरेव भुज्यते ॥

(viii) महासेनस्य दुहिता शिष्या देवी च मे प्रिया ।

कथं सा न मया शक्या स्मृतुं देहान्तरेष्वपि ।।

2. Write answer of any **one** of the following :

12

खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

निम्नलिखित में से किसी एक का उत्तर लिखिए :

Sketch the character of उदयन or विदूषक

उदयन किंवा विदूषकाचे स्वभावचित्रण रेखाटा.

उदयन अथवा विदूषक का स्वभावचित्रण कीजिए ।

OR/किंवा/अथवा

Write the story of fourth act of स्वप्नवासवदत्त and its importance.

स्वप्नवासवदत्त नाटकाच्या चौथ्या अंकाचे कथानक व त्याचे महत्व लिहा.

स्वप्नवासवदत्तम् नाटक के चौथे अंक का कथाभाग तथा उसका महत्व लिखिए ।

3. Explain with reference to the context and **four** of the following :

20

खालीलपैकी कोणत्याही चार चे संदर्भासह स्पष्टीकरण करा :

निम्नलिखित में से किन्हीं चार का संसदर्भ स्पष्टीकरण कीजिए :

(i) प्रद्वेषो बहुमानो वा संकल्पादुपजायते ।

(ii) भवतु, अविचार्य क्रमं न करिष्यति ।

(iii) भर्तृस्नेहात्सा हि दग्धाप्यदग्धा ।

(iv) कथमयं षष्ठः शरः पातितः ।

(v) अनतिक्रमणियो हि विधिः ।

(vi) काले काले छिद्यते रुह्यते च ।

4. Write short notes on any **three** :

12

कोणत्याही तीनवर टीपा लिहा :

निम्नलिखित में से किन्हीं तीन पर टिप्पणी लिखिए :

(1) ब्रह्मचारी वृत्तान्तः (2) प्रवेशकः (3) उदयनस्य शोकः

5. Write answers of any **16** of the following :

16

खालीलपैकी कोणत्याही सोळा प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

निम्नलिखित में से किन्हीं सोलह प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

(1) महाकवि कालिदासस्य काव्यानं संख्या कति अस्ति ?

(1) सप्त

(2) नव

(3) पञ्च

(2) अभिज्ञानशाकुन्तलम् नाटके कति अङ्कानि सन्ति ?

(1) ४

(2) ५

(3) ७

(3) मेघदूतस्य नायकः कः ?

(1) कुबेरः

(2) यक्षः

(3) गंधर्वः

(4) कुमारसम्भवे कस्य जन्मकथा अस्ति ?

(1) कुमारकर्तिकेयः

(2) गणेशः

(3) नारदः

- (5) मालविकाग्निमित्रम् नाटके मालविकायाः सखी का ?
 (1) बकुलावालिका (2) रत्नावली (3) कौमुदिका
- (6) भासस्य कति नाटकानि सन्ति ?
 (1) १० (2) १३ (3) ०५
- (7) भासस्य नाटयसमूहस्य नाम किम् ?
 (1) भासनाटकचक्रम् (2) साहित्यचक्रम् (3) पद्यचक्रम्
- (8) प्रतिमा नाटकस्य रचयिता कः ?
 (1) भासः (2) अश्वघोषः (3) दण्डि
- (9) स्वप्नवासवदत्तम् नाटकस्य नायिका का ?
 (1) वासवदत्त (2) शकुन्तला (3) सीता
- (10) स्वप्नवासवदत्तम् नाटके कति अङ्कानि सन्ति ?
 (1) ५ (2) ८ (3) ६
- (11) पदलालित्यम् इति कस्य विशेषणम् अस्ति ?
 (1) दण्डि (2) माघ (3) श्रीहर्ष
- (12) दशकुमारचरितम् अस्य गद्यकाव्यस्य कर्ता कः ?
 (1) कालिदास (2) बाणभट्ट (3) दण्डि
- (13) दशकुमारचरिते कति पीठिके स्तः ?
 (1) १ (2) ४ (3) २
- (14) वज्रसूचि ग्रन्थस्य कर्ता कः ?
 (1) अश्वघोष (2) सुबन्धु (3) बाण
- (15) अश्वघोषः कस्य धर्मस्यानुयायी अभवत् ?
 (1) बौद्धधर्म (2) जैनधर्म (3) वैदिकधर्म
- (16) अश्वघोषः मूलतः कस्य प्रदेशस्य निवासी आसीत् ?
 (1) साकेत (2) वाराणशी (3) विदर्भ
- (17) हर्षचरिते कस्य राज्ञः चरित्रं वर्णितम् अस्ति ?
 (1) हर्षवर्धनम् (2) राज्यवर्धन (3) प्रभाकरवर्धन
- (18) बाणभट्टस्य काव्यप्रकारः कः अस्ति ?
 (1) गद्यकाव्य (2) चम्पूकाव्य (3) पद्यकाव्य
- (19) हर्षवर्धनस्य पितुः नाम किम् अस्ति ?
 (1) प्रभाकरवर्धनम् (2) ग्रहवर्मा (3) राज्यवर्धनम्
- (20) अश्वघोषस्य साहित्ये कस्य प्रभावः अस्ति ?
 (1) कालिदास (2) व्यास (3) माघ

